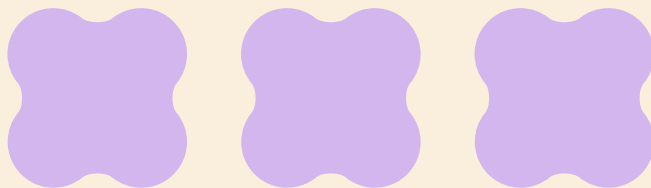

**JAARVERSLAG 2025
CULTUUR & EDUCATIE
IN GOIRLE EN RIEL**

DOOR
ANNIKA EIFF
CULTUURANJAGER
WENDY GOOSSENS
INTERMEDIAR
NINA RUGE
CULTURCOACH

Inleiding

Eind 2023 werd besloten dat er in Goirle en Riel een cultuuraanjager werkzaam werd. Annika is sinds 1 februari 2024 aan de slag in deze rol. De Cultuurnota van de Gemeente Goirle is de leidraad voor de werkzaamheden.

Het eerste jaar, 2024, stond in het teken van het vormgeven van de functie, wat hoort er wel bij en wat niet. In dat jaar bestond mijn werk vooral uit het beter leren kennen van het culturele veld, op organisatorisch vlak ondersteunen en bouwen aan de relatie met relevante partners, zoals verenigingen, Mill Hill College, Mainframe en het dorpsteam. Vanaf 2025 ben ik bij steeds meer projecten betrokken geraakt, waardoor ik mijn focus van mee organiseren meer naar coördineren heb verlegd.

De opdracht van de cultuuraanjager is ontstaan vanuit het GALA-akkoord. Mijn opdracht is om het bestaande culturele veld meer zichtbaar te maken, om nieuwe verbindingen tot stand te brengen en om de koppeling met andere domeinen te maken, zoals onderwijs en zorg en welzijn. Ik werk in principe vooral in het buitenschoolse veld, maar omdat Mill Hill College in Goirle niet valt onder de subsidies voor cultuureducatie is besloten Mill Hill bij mij onder te brengen.

In het tweede deel van dit jaarverslag zoom ik persoonlijk in op projecten waar ik in 2025 aan heb gewerkt. Het eerste deel van verslag staat in het teken van cultuureducatie, er zijn vanaf 2025 namelijk twee functies bijgekomen gericht op cultuur binnen het onderwijs, met zijn drieën geven we vorm aan cultuureducatie in Goirle en Riel.

Cultuureducatie per 2025

Sinds 1 januari 2025 zijn de geldstromen voor cultuureducatie in het primair onderwijs vanuit de gemeente belegd bij Jan van Besouw. Voorheen was Factorium in Tilburg de penvoerder en uitvoerder van zowel de subsidie Cultuur met Kwaliteit (CmK) als de Brede Regeling Combinatiefunctionarisgelden Cultuur (BRC).

Met deze middelen worden zowel programma's ingekocht door en voor de scholen en wordt er vormgegeven aan de visie op cultuureducatie binnen het curriculum van de school.

Met de beide subsidies kopen de basisscholen in Goirle ook verschillende programma's en diensten van vakdocenten in, zoals muziek-, dans- en theaterdocenten.

De rollen van Wendy (intermediair) en Nina (cultuurcoach) zijn er om de uitvoering van bovenstaande subsidies samen met scholen vorm te geven. Dit gebeurt op verschillende manieren, onder andere in gesprekken met de school over de waarden van cultuureducatie en visie op de uitvoering hiervan en het organiseren van inspiratiesessies tijdens studiedagen om leerkrachten inzicht en tools te geven voor het vormgeven van de culturele vakken.

Ons doel is om de scholen een visie te laten ontwikkelen die helpt bij de vraag; wie of wat heb ik nodig om cultuur vorm te geven op een manier die binnen mijn school aansluit bij de ziens- en werkwijze. Door op deze manier aan de slag te gaan, weet de school beter wat er nodig is. Het is voor de school belangrijk om een beeld te krijgen van wat de leerling meekrijgt en ook echt leert van de vakdocenten. Met deze beweging willen we de inzet van vakdocenten gaan verbreden en lokale vakdocenten, kunstenaars en instellingen meer betrekken bij de scholen in Goirle.

Krachten bundelen

Waar mogelijk werken we met zijn drieën samen aan projecten en wisselen we uit. We lichten graag toe in welke projecten we in het eerste jaar van onze samenwerking hebben kunnen laten zien!

Samenwerking gemeente Goirle

de samenwerking is gedurende 2025 geïntensiveerd naar een maandelijks samenkomen van de intermediair, de cultuuraanjager en de beleidsadviseur cultuur van de gemeente om lopende projecten te bespreken, afgelopen projecten te evalueren en plannen te maken voor de toekomst.

Omdat we ook betrokken zijn bij de nieuwe visievorming op het sociaal domein denken we ook met de gemeente mee over wat er nodig is aan middelen en faciliteiten om de uitvoering van die visie mogelijk te maken en welke mensen en partijen daarbij betrokken moeten worden. Het doel is om steeds verder vooruit te gaan werken, waardoor plannen en projecten steeds duurzamer en betekenisvoller kunnen worden.

Nieuwe visie sociaal domein

Het afgelopen jaar gold als leidraad voor het cultuurbeleid nog de Cultuurnota, vanaf 2026 volgt een nieuwe visie op het sociaal domein, waar cultuur onderdeel van is. Vanuit onze rollen zijn we betrokken bij het bepalen van de visie. Het officiële document is er nog niet, maar we merken dat er logische speerpunten zijn die zowel in de nieuwe visie als in onze huidige manier van werken centraal staan. Zo gaat het beleid van de gemeente van de focus op zelfredzaamheid verschuiven naar samenredzaamheid. Met alle projecten waarbij wij betrokken zijn is er focus op het samen bereiken van doelen en verbindingen leggen.

Toekomst Jan van Besouw

Jan van Besouw is de standplaats van onze functies, dus we zijn betrokken bij de toekomstplannen. De rol van Jan van Besouw verandert, met de toekomstige verbouwing in het verschieft waarbij meer sociaal-maatschappelijke partijen zich in het gebouw gaan huisvesten, van cultureel centrum steeds meer naar sociaal-cultureel centrum. In onze rollen zetten wij ons in om deze verandering mee vorm te geven. Dat doen we op de thema's verbinding binnen- en buitenschools, samenwerkingen met het jongerenwerk en een intensieve samenwerking met de scholen. Zo krijgen leerlingen niet alleen meer vanuit culturele vakken, maar ook vanuit vakken als LEF, burgerschap en maatschappijleer steeds vaker de kans om buiten het schoolgebouw te leren en worden er projecten voor hen op maat gemaakt in Jan van Besouw.

Samenwerking Jan van Besouw en gemeente Goirle

Jan van Besouw en de gemeente Goirle hebben beide de wens om het culturele landschap van Goirle te verstevigen. Beide partijen streven naar meer samenwerking en ontwikkelkracht om een plek te creëren waar muziek, theater, dans en beeldende kunst voor iedereen, maar met extra focus op de jeugd, een stevige plaats heeft. Om dit te van de grond te kijken is een gezamenlijke visie nodig. Vanuit de samenwerking tussen de cultuuraanjager en de intermediairfunctie werken we met beide partijen samen, bundelen we de krachten en werken we eraan om binnenschoolse cultuureducatie en naschoolse programma's met elkaar te verbinden. Door deze verbinding ontstaat er een natuurlijke doorstroom en verbreden we toegankelijkheid, want cultuur is er voor iedereen.

Muziekeducatie

Zowel landelijk, provinciaal, als op gemeenteniveau wordt steeds meer zichtbaar dat de deelname aan muziek, dans, theater en beeldende lessen en cursussen in de vrije tijd is afgenomen. Naast het wegvallen van muziekcentra, verandering van de maatschappij, heeft ook de coronaperiode nog een extra daling teweeggebracht. In onze gemeente zien we vooral een afname in het aantal kinderen en jongeren dat muziekeducatie volgt. Docenten geven steeds meer les aan volwassenen die het instrument dat ze vroeger speelden weer oppakken, steeds minder kinderen beginnen met het spelen van een instrument. Ook binnenschools wordt het muziekaanbod minder, omdat de middelen steeds verder teruglopen, generiek opgeleide muziekdocenten minder snel voor de klas willen staan en omdat een duidelijke visie binnen een school tot nu toe vaak ontbrak.

Gestimuleerd door een aantal betrokken experts op dit gebied, zoals voormalig voorzitter van Plan C+ (Marleen van Eijndhoven), voorzitter van Stichting Annetje van Puijenbroek (Annemiek van Puijenbroek) en het bestuur van stichting Leergeld die bij ons hun zorgen over dit onderwerp hebben geuit, hebben we een lokaal onderzoek gedaan naar de huidige stand van zaken en zijn we op basis daarvan met de gemeente in gesprek gegaan over de toekomst van muziekeducatie. De eerste concrete plannen en middelen volgen in 2026, waarin we door middel van pilots met nieuwe projecten kunnen beginnen. De focus ligt daarbij op de verbinding tussen binnen- en buitenschoolse muziekeducatie en samenwerking met lokale verenigingen, omdat die in de afgelopen jaren bijna volledig ontbrak.

Lokaal Educatieve Agenda (LEA)

Het eerste contact met de LEA- werkgroep is in 2025 tot stand gekomen. De LEA-werkgroep (Lokaal Educatieve Agenda) vormt een samenwerkingsverband dat zich richt op het verbeteren van onderwijs, kansengelijkheid en ontwikkeling voor kinderen en jongeren. Omdat wij zowel binnen- als buitenschools werken en met onze projecten bezig zijn met de ontwikkeling van kinderen en jongeren, is deze nieuwe verbinding erg nuttig. We zijn eind november naar de jaarlijkse bijeenkomst van de LEA-werkgroep geweest waar we meer gehoord hebben over wat zij precies doen en op welke onderwerpen de overlap zit. Wij hebben ons ook kunnen voorstellen aan nieuwe mensen in de gemeente, zodat zij weten wat onze rollen zijn en waar we kunnen samenwerken. We hopen op een eerste concrete samenwerking in 2026.

Schoolvoorstellingen

We laten de leerlingen in Goirle een combinatie van professionele voorstellingen en die van lokale groepen zien, om ze zo kennis te laten maken met allerlei vormen van theater en ze te laten zien dat ze ook zelf met theater aan de slag kunnen.

Brabantmenu

In Goirle en Riel maken scholen al jaren gebruik van de diensten van Brabant menu: een organisatie die theatervoorstellingen organiseert voor de kleine gemeentes. Voor elke doelgroep maken zij verschillende voorstellingen en elke podiumkunst discipline is vertegenwoordigd: dans, theater en muziek. Er zijn voorstellingen voor op school, maar veel vinden in Jan van Besouw plaats. De cultuuraanjager en de intermediair trekken hierin samen in de afstemming en in de uitvoering.

Artemis - Slakken hebben ook weleens haast

De Stilte - Blikvangers

De Stilte - Voor de draad ermee

Rauwkost

Vanuit Stichting Annetje van Puijenbroek ontvingen wij begin 2025 het verzoek om de voorstelling De jongen in de gestreepte pyjama van het Hilvarenbeekse gezelschap Rauwkost in Goirle ook te programmeren voor de lokale scholen, met sponsoring van de stichting. Waar het organiseren van schoolvoorstellingen vaak minimaal een jaar van tevoren gebeurt, is het in dit geval binnen een paar maanden gelukt om dit met de scholen te regelen, sterker nog, op 28 mei zat de zaal tot de nok toe gevuld met leerlingen uit groep 7 & 8. Rauwkost heeft bij hun voorstelling ook een lesbrieff gemaakt waar leerkrachten vooraf met hun klas mee aan de slag konden.

100 jaar Kapel

Basisscholen in Goirle spraken de wens uit om ook voorstellingen van lokale verenigingen te zien. Theatergroep Boktor had ook de wens om een samenwerking met het onderwijs aan te gaan. Dat heeft voor het eerst vorm gekregen in een project rondom het 100-jarig bestaan van de Annetje van Puijenbroek Kapel in Jan van Besouw. Een mooie kans om de leerlingen de kapel te laten zien, met de geschiedenis die zich daar heeft afgespeeld. Twee leden van Boktor, afgestudeerde theaterdocenten, maakten een programma op maat voor de bovenbouw van het basisonderwijs. Het programma bestond uit een korte voorstelling en een interactieve verwerkingsopdracht rondom erfgoed, religie en cultuur en is vanaf nu jaarlijks inzetbaar voor de scholen in Goirle.

Wendy (intermediair) & Nina (cultuurcoach)

Wendy is per 1 januari begonnen in de gemeente Goirle en per 1 oktober 2025 is het cultuurteam versterkt met Nina Ruge. Nina richt zich als cultuurcoach op het ondersteunen van de scholen bij de ingezette programma's. Zodra een school weet wat er nodig is op de school, welke vakspecialist, welk programma, dan gaat Nina met de school aan de slag. Nina heeft een groot netwerk en is zelf van oorsprong dansdocent met veel leservaring. Wendy en Nina geven samen de visievormingstrajecten op de scholen. De uren van Wendy en Nina worden bekostigd uit de subsidie CMK en de combinatiefunctionarisgelden (Wendy 7 uur per week, Nina 4 uur per week).

De geldstromen die nu beschikbaar zijn voor het onderwijs, zijn niet vanzelfsprekend. Op dit moment ontvangen de scholen per leerling een bedrag vanuit CmK, en een bedrag uit de BRC-gelden. Hiermee kunnen ze de culturele vakken zoals muziek, theater, dans en beeldende vorming (professioneel) aanbieden op de scholen. Met de inzet vanuit de intermediair en cultuurcoach denken we mee, geven we inzicht in andere mogelijkheden en leggen we de verbinding met de ontwikkelingen in Goirle. Dit kost tijd en geld. Niet met een impuls van een paar jaar, dit verdient een structurele aanpak, zowel op tijd als financiële inzet.

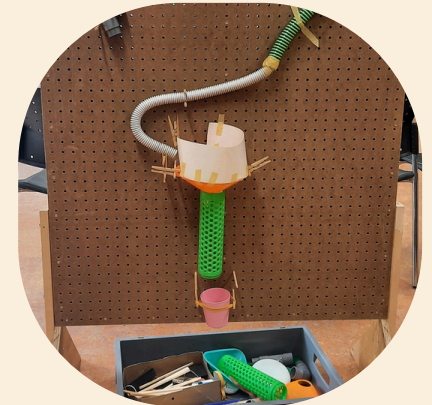
Its takes a village to rise al child, maar met een cultuurrijke omgeving waar creativiteit en talentontwikkeling de ruimte krijgt, werken we daar samen aan.

In de structurele afstemming die we nu hebben met de gemeente Goirle werken we aan een duurzame inzet rondom cultuurparticipatie. Met cultuureducatie willen we inzetten op de verbinden van de Goirlese en Rielse leerlingen aan de culturele ontwikkeling van onze dorpen. Ze maken kennis met kunst en cultuur, ontdekken hun eigen identiteit en leren hoe zij onderdeel zijn van de gemeenschap. Zo groeien ze niet alleen als persoon, maar dragen ze ook bij aan een levendige culturele omgeving.

Open Hof -
Danslessen door Marina Kaptijn

De Regenboog -
Beeldende lessen Marjo Dirks + Linda van Os

De Keyzer -
Creatieve technieklessen door Ton Lammers

Annika (cultuuraanjager)

In 2025 ben ik bezig geweest met verschillende thema's, waarvan er een hoop hierboven zijn genoemd. De link met het onderwijs is heel erg belangrijk, wanneer leerlingen binnen het onderwijs op een betekenisvolle manier kennis kunnen maken met kunst en cultuur, is de kans groter dat ze hun vrije tijd ook willen vullen met hobby's of verenigingen binnen het culturele veld. In dit deel van het verslag vertel ik over de projecten met Mill Hill en projecten die los staan van het onderwijs.

Mill Hill College

Ik bouw nu een aantal jaar aan de samenwerking met het Mill Hill College. Samen met de Kunstmakelaar, de projectleider van Wereldwijs en allerlei andere docenten zorgen we ervoor dat leerlingen steeds meer ervaringen buiten het schoolgebouw opdoen die aansluiten bij waar ze binnen school mee bezig zijn. De docenten van Mill Hill College zijn de experts over wat er bij hun leerlingen past, ik probeer dat te verbinden met lokale activiteiten, organisaties en programma's. Zo komt Mill Hill jaarlijks voor een cultuurdag, hun musical of concert, voor een literatuurproject vanuit Nederlands en voor filmeducatie rondom verschillende thema's bij Jan van Besouw.

In 2025 heb ik voor het eerst ook buiten Jan van Besouw met hen aan een project gewerkt, namelijk de Wereldwijsweek. Voor het wereldwijsprogramma van de tweedejaars leerlingen organiseerden ik en Anita Lemmers van Mainframe een carrousel waarin leerlingen op bezoek gingen bij een groot aantal maatschappelijke organisaties in Goirle en Riel. Het doel was om leerlingen ervan bewust te maken dat maatschappelijk uitdagende thema's dichtbij zijn, ook in hun eigen gemeente. We wilden hen "lokaal Wereldwijs maken". Daarnaast willen we de positieve kant natuurlijk belichten: dat er heel veel georganiseerd wordt om hierop in te spelen en mensen te ondersteunen. Zo'n 16 initiatieven openden met liefde hun deuren voor in totaal 125 leerlingen en vertelden met heel veel passie en betrokkenheid over wat zij doen. Dit wordt een jaarlijks terugkerend programma. Scan de qr-code om foto's te zien en mijn verhaal erover te lezen!

Focus op jongeren

Door de intensieve samenwerking met Mill Hill zie ik veel jongeren. Uit de gezondheidsmonitor van 2024 bleek dat jongeren in de gemeente Goirle bovengemiddeld kampen met gevoelens van eenzaamheid en prestatiedruk en ook bovengemiddeld alcohol en drugs gebruiken. Er is dus aandacht nodig voor jongeren, ook buitenschools.

Zowel in Riel als in Goirle is de wens om meer te organiseren voor jongeren gegroeid in de loop van 2025, bij zowel de gemeente als bij andere partners. Wanneer jongeren zich verbonden voelen op de plek waar ze opgroeien is de kans groter dat ze op latere leeftijd op die plek blijven wonen, daarnaast kampen jongeren met maatschappelijke uitdagingen waarbij culturele activiteiten kunnen dienen als uitlaatklep of plek om elkaar te ontmoeten. Beide dorpen zijn op verschillende manier bezig om in beeld te brengen wat de situatie in het dorp is en wat er bij de lokale jongeren past. In Riel is dat initiatief genomen door het dorpscollectief, in Goirle is Jan van Besouw met dit thema aan de slag gegaan. In beide dorpen is Mainframe natuurlijk een expert in hun rol als jeugd- en jongerenwerkers.

In Riel ben ik betrokken geweest bij de eerste stappen om een groep mensen bij elkaar te krijgen die hun krachten gaan bundelen rondom dit thema, in Goirle heb ik een grotere rol en denk ik mee over activiteiten die voor jongeren geprogrammeerd worden en organiseer ik mee, de uitvoering gaat vooral in 2026 vorm krijgen en zal ik volgend jaar in het jaarverslag uitgebreid behandelen.

De Opening

Voor het tweede jaar op rij organiseerden we De Opening. Op zondag 31 augustus waren er op 14 locaties weer 50 activiteiten op het gebied van cultuur, sport, erfgoed, ontmoeten en zorg. In mijn rol als cultuuraanjager heb ik me vooral bezig gehouden met het activeren van clubs en verenigingen om deel te nemen, fondsen aan te vragen en met de communicatie richting deelnemers en locaties. Judith Rotmans en ik schreven weer een uitgebreid impactverslag over wat De Opening op korte en op lange termijn oplevert voor Goirle en Riel. [Klik op de foto om het impactverslag te lezen!](#)

Uitwisseling

Het is ontzettend fijn om samen te kunnen werken, het maakt je bereik groter, je kunt samen een visie vormen en leren van elkaar. In bijna alle projecten die ik die ben ik zoek naar een partners om kennis mee uit te wisselen. In het afgelopen jaar was die uitwisseling er vaak met lokale partners, zoals het dorpssteam en Mainframe.

Soms is het ook heel fijn om kennis uit te wisselen met mensen buiten de grenzen van Goirle en Riel. Daar ga ik naar op zoek door relevante bijeenkomsten van organisaties zoals Kunstloc bij te wonen. Met een cultuurcoach uit Gilze-Rijen die ik leerde kennen via zo'n bijeenkomst van Kunstloc heb ik die uitwisseling gevonden. We hebben samen opgetrokken in het organiseren van een kennisavond voor harmonieën uit onze beide werkgebieden rondom het thema "jeugdleden".

Vanuit deze samenwerking volgde al snel de volgende, waardoor we nu beiden betrokken zijn bij een project waarin we meer mogelijkheden tot het maken en beleven van muziek willen realiseren voor/over/met mensen met een beperking. In samenwerking met de Brabantse bond voor Muziekverenigingen, het landelijke platform Music Unlimited en een aantal lokale professionals worden Goirle en Riel een pilot voor de rest van Noord-Brabant en misschien wel voor het hele land. We zijn eind 2025 gestart met het korte termijn doel: starten op lokaal gebied met het in beeld brengen wat er al gebeurt en met concrete ondersteuningsactiviteiten voor de mensen die hier al mee bezig zijn. De eerste bijeenkomst vindt plaats in januari 2026. Vervolgens gaan we aan de slag met het middellang termijn doel van het project: meer mensen binnen de doelgroep verschillende vormen van muziek aanbieden en het ultieme lange termijn doel is om groepen mensen met een beperking samen muziek te laten maken en deze groepen onderdeel te laten worden van muziekverenigingen in gemeenten, zodat ze een vaste plek krijgen binnen het verenigingsleven.

Vooruitblik 2026

- We blijven in 2026 werken aan het versterken van (lokale) verbindingen in het culturele veld.
- Een van de hoofdthema's voor ons alle drie is de koppeling van binnen- en buitenschoolse cultuureducatie.
- Voor de cultuuraanjager staat verdere verbreding binnen projecten met het Mill Hill college op de planning, bijvoorbeeld binnen thema's als migratie en duurzaamheid
- 3 pilots op het gebied van muziekeducatie gaan van start waarin we met zijn drieën samenwerken, waaronder een multidisciplinair kunstproject op school en in Jan van Besouw, waarin muziek de hoofdrol heeft. Dit in samenwerking met een seniorenorkest en lokale muziekverenigingen.
- Vernieuwende vormen van binnenschools cultuuronderwijs staan op de planning bij de intermediair en cultuurcoach, bijvoorbeeld een project rondom muziekbeleving van Sounding Bodies op 't Schrijverke
- De focus op jongeren komt bij de cultuuraanjager in allerlei projecten terug, Mill Hill ontwerpt in schoolopdrachten activiteiten voor hun eigen doelgroep, jongeren krijgen extra focus tijdens De Opening op 6 september en de cultuuraanjager sluit aan bij allerlei gemeente brede initiatieven om jongeren te ondersteunen.
- De Opening krijgt een derde editie op 6 september 2026.

Manifest

Kunst- en cultuureducatie draagt bij aan de ontwikkeling van de hersenen en het welzijn van mensen, dat is een op onderzoek onderbouwde uitspraak (LKCA, 2024 & Onderwijscommunity, 2023) die steeds breder gedragen wordt. Als we dat in de gemeente Goirle ook belangrijk vinden, moeten we zorgen dat amateurkunst mogelijk blijft, verenigingen op verschillende manieren geholpen worden en dat scholen de ondersteuning die zij nu hebben hebben en in de toekomst ook nodig blijven hebben om cultuureducatie vorm te geven behouden.

Wij denken dat investeren in cultuur, investeren in de toekomst is. Dat betekent investeren in locaties en activiteiten, maar ook in mankracht om het allemaal mogelijk te maken.

LKCA. (2024). De meerwaarde van cultuur
Onderwijscommunity. (2023). Effecten van muziek en beeldende vorming in po.
NRO / Onderwijscommunity.